

Historia Magistra Vitae

Překlad tohoto latinského přísloví zní:
Dějiny jsou učitelkou života.

Moudré přísloví našich dávných a moudrých předků jsem si vypůjčil k úvodnímu slovu serii článků, které jsme nazvali Šediviny. Název v sobě nese trochu šprýmu, ale je ve své podstatě popisem tragedie našeho národa, která nabývala konkrétní formu před padesáti lety a možná, že i podstatně dříve.

Současná neradostná situace v našem státě nás vede k úvahám o obětech odporu proti násilí, které přinesly desítky tisíc našich lidí ve víře, že jednou bude zase v České zemi dobře. Vracíme se zpět ve vzpomínkách většinou neradostných na všechny ty bolesti, které nám někdo způsobil bitím, výslechy, rozsudky, ale také slovem na morální podporu tyranů. Otázka je proč? Pro falešné ideály, kariéru, sadismus nebo úmysl tuto naši krásnou zem zničit. Vracíme se nejenom ve vzpomínkách, ale také k dobovým dokladům, které nám s odstupem doby vnášejí do našich tragedií více světla. V tomto je historie jako věda originální a nezastupitelná. Podle slovníku cizích slov je slovo historie popsáno jako příběh či událost, která byla. K tomuto našemu hodnocení nám slouží univerzitní knihovny se svými písemnými doklady. Máme k dispozici písemné doklady, z nichž jeden jsme se rozhodli předložit našim ctěným čtenářům k jejich objektivnímu posouzení, poučení i vyvození závěrů pro zbytek jejich života, rodinu, mladší generaci i ostatní demokraticky smýšlející přátele. Aby bylo naplněno přísloví názvu tohoto článku, necháváme také na našich čtenářích trochu detektivní činnosti, pokud se budou zajímat, kdo že to je autor zmíněné publikace. Zůstává také na čtenáři, jak využije výrok známého amerického vědce, zakladatele kybernetiky Norberta Wienera, který řekl: **Dobrá informace je základ úspěchu.**

Pečlivě čtěte a přemýšlejte.

vaš výbor SBPV

Šediviny!!!

Jaroslav Šedivý a Květa Kořalková

pracovníci Ústavu pro mezinárodní politiku a ekonomii

Zahraněční politika ČSR v letech 1945 - 1960.

Vydalo státní nakladatelství politické literatury, Praha 1960.

Úvod (str. 5)

Tato publikace o vývoji československé zahraniční politiky za léta 1945-1960 je přehledem a stručným zhodnocením úsilí a činností, které vyvíjel československý stát v mezinárodních vztazích. Československá zahraniční politika, řízená Komunistickou stranou Československa, inspirovaná požadavky socialistické výstavby v Československu a sloužící ve svých akcích k zajištění bezpečnosti státu a k udržení míru ve světě, dosáhla na této cestě díky své principiálnosti řady úspěchů.

První část publikace obsahuje výklad o československé zahraniční politice v období "přerůstání národní a demokratické revoluce v revoluci socialistickou v letech 1945 - 1948, a zejména o boji, jaký

musela o důslednou zahraničně politickou linii svádět komunistická strana v čele československého lidu. Toto období bylo charakterizováno upevněním lidově demokratického zřízení a postupným zatlačováním domácí reakce, která usilovala o zvrát mocenských pozic ve svůj prospěch a tím o návrat ke kapitalismu. Nástup dělnické třídy v čele s Komunistickou stranou Československa v roce 1945 se odrazil v československé zahraniční politice novou orientací této politiky na spojení se Sovětským svazem. V celém prvním období byl veden boj za důsledné plnění této základní zásady, přijaté všemi stranami Národní fronty v Košickém vládním programu. Toto období vyvrcholilo pokusem reakce o protivládní puč v únoru 1948, který

však byl v zárodku zmařen vítězstvím lidu. Tím také skončily naděje mezinárodních imperialistických sil na zvrát československého zřízení v Československu vnitřními reakčními silami.

Druhá část publikace je věnována československé zahraniční politice v období upevnění socialistické soustavy za zvýšeného náporu imperialistických sil proti táboru socialistických zemí. Tomuto období rozhodující pečeť vtiskla mírová politika Sovětského svazu a ostatních socialistických zemí, prosazující důslednou politiku mírového soužití. Tato druhá část publikace ukazuje podíl Československa a jeho zahraniční politiky na postupném získávání převahy světové socialistické soustavy a jejím boj za mírové soužití.

První část knihy je zaměřena více na vnitřní boj o důsledné dodržování zahraničně politické linie Československa, neboť teprve tehdy, kdy se vyřešily zásadní otázky orientace, zásad a vedení československé zahraniční politiky, se definitivně vyjasnil třídní charakter státu, mohlo Československo mnohem účinněji působit svou zahraniční politikou navenek, v oblastech mezinárodních vztahů, jak o tom pojednává druhá část této práce. Vždyť teprve po únoru 1948 se stala československá zahraniční politika důsledně národní, a to tím, že odpovídá životním zájmům lidu, že vychází z potřeb výstavby socialismu. Teprve po únoru 1948 se stala československá zahraniční politika i internacionální ve smyslu proletářského internacionalismu, především tím, že plnila úkoly, které přinášelo úsilí o upevnění a rozvoj světové socialistické soustavy, a dále, že předmětem její činnosti byly zájmy pracujících mas celého světa.

Kapitola I. (str. 9)

Boj o vytvoření a důsledné dodržování zahraničně politické orientace lidově demokratického Československa (1945-1948)

Vytvoření základní koncepce Československé zahraniční politiky.

Československá republika se vinou zrady západních spojenců a domácí velkoburžoasie v září 1938 stala jednou z prvních obětí

hitlerovské agrese. Po odtržení pohraničních oblastí bylo v březnu 1939 také ostatní území Československa porobeno nacistickým Německem. Československý lid se nesmířil s touto okupací. Osvobození a samostatnost Československé republiky se staly bezprostředním cílem českého a slovenského národa. V září 1939 rozpoutal německý imperialismus druhou světovou válku, která se v průběhu svého vývoje stala střetnutím světových demokratických sil s mezinárodním fašismem. Rozhodující úlohu v druhé světové válce sehrál Sovětský svaz a jeho ozbrojené síly. Velká vlastenecká válka národů Sovětského svazu byla vedena nejen za vyhnání fašistických vetřelců ze sovětské země, nýbrž také za osvobození všech národů Evropy od fašismu.

Hlavní silou národně osvobozené války českého a slovenského lidu proti okupantům se stala dělnická třída v čele s Komunistickou stranou Československa. Komunistická strana od začátku zdůrazňovala, že těžiště národně osvobozené války je doma. Vedení KSČ, které řídilo odbojovou činnost, usilovalo především o sjednocení celého národa v boji proti okupantům a jejich pomahačům z řad české velkoburžoasie. Komunistická strana vypracovala program sjednocení českého a slovenského národa v Národní frontě. Součástí je komunistů za sjednocení všech protifašistických sil československého lidu bylo uznání emigrační vlády v Londýně v čele s prezidentem Benešem za jediného oficiálního představitele Československé republiky. Komunistická strana tak učinila ne proto, aby podřídila národně osvobozené boj buržoasnímu vedení československé emigrace v Londýně, ale proto, aby na podkladě jednotného zahraničního hnutí, na podkladě nejširší spolupráce s druhými politickými skupinami prosazovala **SVOJI** linii zahraniční práce, **SVOJI** linii zahraničního odbojového hnutí a aby usilovala o **VEDENÍ** tohoto hnutí, zajišťující tak dělnictvu a ostatním složkám

pracujícího lidu stejně rozhodující úlohu v zahraničním odboji, jakou hrají v odboji domácím. Komunistická strana Československa se zahraničně politicky orientovala na těsné spojení se Sovětským svazem. Rozvážná taktika vedení KSČ za druhé světové války umožnila vytvořit jednotu národně osvobozené války doma i v zahraničí.

Charakteristika zahraniční politiky lidově demokratického Československa

Výsledky druhé světové války podstatně změnily poměr sil ve světě. Porážkou nacistického Německa byla vyřazena **JEDNA** z nejagresivnějších imperialistických velmocí. Také italský a japonský imperialismus byl poražen. Avšak poklesl i mezinárodní význam Velké Británie a Francie. Jedině Spojené státy americké si udržely a ještě upevnily své vedoucí postavení v kapitalistickém světě. Prakticky se všechny kapitalistické země postupně dostávaly do větší nebo menší závislosti na americkém imperialismu. Světová soustava imperialismu jako celek utrpěla vážné trhliny jak v politické, tak hospodářské oblasti.

Rozhodující podíl Sovětské armády na porážce německého a japonského fašismu významně posílil mezinárodně politické postavení Sovětského svazu. Myšlenka socialismu se stala ještě přitažlivější pro široké kruhy obyvatelstva na celém světě. Osvobození řady zemí střední a jihovýchodní Evropy Sovětskou armádou v závěrečné fázi druhé světové války umožnilo, aby národy těchto zemí svobodně rozhodly o své budoucnosti. Téměř ve všech státech Evropy natolik zesílily pozice dělnické třídy a komunistických stran v důsledku jejich neohroženého boje proti fašismu, že i v řadě západoevropských států, jako ve Francii, Itálii, Belgii, Norsku a Rakousku, se stali zástupci komunistických stran členy vlád.

Základem politické moci v lidově

demokratickém Československu byla od prvních dnů jeho existence Národní fronta Čechů a Slováků, která se vytvořila během let okupace v boji proti okupantům a domácím zrádcům. Vedoucí úlohu v Národní frontě měla Komunistická strana Československa, která spojovala svůj boj z okupace už s **JASNÝM** programem poválečného uspořádání Československa. Projevilo se to již při Benešových jednáních se zástupci KSČ v Moskvě v prosinci 1943 a zvláště při jednání o vytvoření první domácí československé vlády a o jejich programu v březnu 1945 v Moskvě. Program této vlády, vyhlášený 5. dubna 1945 v Košicích vycházel v podstatě z návrhu vedení KSČ. Košický vládní program formuloval zásady československé vnitřní i zahraniční politiky a byl programem národní a demokratické revoluce. V oblasti politické bylo základní převratnou změnou přijetí systému národních výborů jako základní organizace státní moci a lidové správy, z hospodářských opatření byl nejdůležitější požadavek konfiskace majetku fašistických okupantů a zrádných velkokapitalistů a velkostatkářů.

Ve čtvrté části charakterizoval Košický vládní program základní orientaci a zásady československé zahraniční politiky: "**Vyjadřující neskonalou vděčnost českého a slovenského národa k Sovětskému svazu, bude vláda pokládat za neochvějnou vůdčí linii československé zahraniční politiky nejtěsnější spojení s vítěznou slovenskou velmocí na Východě**".

Program vlády, vyhlášený v Košicích, byl prvním vládním programem Československé republiky, který výslovně zaměřil zahraničně politickou orientaci našeho státu na nejtěsnější spolupráci a spojení se socialistickou velmocí - Sovětským svazem.

Bezpečnost a nezávislost Československa byla spojenectvím s mohutným a silným socialistickým státem postavena na pevný základ.

15 LET
ČS.-SOVĚTSKÉ
SMLOUVY

V. KOTYK - J. ŠEDIVÝ

1958

STÁTNÍ NAKLADATELSTVÍ
POLITICKÉ LITERATURY

PRAHA

1
9
4
8
-
1
9
9
8

JAROSLAV ŠEDIVÝ

FEBRUÁR 1948
A MIEROVÉ SPOLUŽITIE

VYDAVATELSTVO POLITICKEJ LITERATURY

TAK JSEM SE ČINIL

Současný pan ministr zahraničí České republiky PhDr. Jaroslav ŠEDIVÝ CSc. napsal od roku 1957 do roku 1969 osm knih v českém nebo slovenském jazyce a dalších šest knih v cizích jazycích. Celkový náklad mimo cizojazyčných byl

33 000 exemplářů, obnášejících 1 000 stran pomluv západních demokracií a propagace totalitního komunistického režimu.

J. Šedivý - J. Sedláček: SOVĚTSKÁ UKRAJINA I. Vydalo politicko-osvětové oddělení UV SČSP, Praha listopad 1957. 8 000 výtisků, 31 stran.

V. Kotyk - J. Šedivý: 15 LET ČS.-SOVĚTSKÉ SMLOUVY.

Vydalo Státní nakladatelství politické literatury Praha 1958. 4 230 výtisků, 62 stran

Jaroslav Šedivý a Květa Kořalková, pracovníci Ústavu pro mezinárodní politiku a ekonomii: ZAHRANIČNÍ POLITIKA ČSR V LETECH 1945-1960 Vydalo Státní

1
9
4
8
-
1
9
9
8

Jaroslav Šedivý

**POLITIKA
A VZŤAHY**

ZSSR v československej
zahraníčnopolitickej
orientácii

Nakladateľstvo
Epocha